ФОРУМ „ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКИ ПОДХОДИ В ОБУЧЕНИЕТО ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК“ 2019

ИМА ЛИ ВЪЗДЕЙСТВИЕ ДЪРЖАВНИЯТ ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА ВЪРХУ ГРАМАТИЧЕСКАТА КОМПЕТЕНТНОСТ И ЕЗИКОВИТЕ НАГЛАСИ НА МЛАДОТО ПОКОЛЕНИЕ

Руска Станчева, Красимира Алексова
София, България

По проект „Изследване на обществените нагласи и ценностните ориентации към съвременния български книжовен език като фактор при кодификацията на нормите“, финансиран от ФНИ – МОН, договор ДН10/5 от 15.12.2016 г.

Задача: анализ на постиженията на две основни групи респонденти – учещи и неучещи (обособени по признака фактор *образователна активност*
Цел: влияе ли позитивно ДЗИ по БЕЛ за формиране на езиково поведение за прилагане на кодифицираните граматични норми

Избор на признака фактор: образователна активност или възраст?

Факторът възраст – нерелевантен в групата 18 – 29 г., доколкото повечето респонденти в тази група са посочили, че не учат в момента.

Защо ДЗИ по БЕЛ: защото респондентите са само пълнолетни български граждани (над 18 г.), посочили, че учат или се готвят за него, или са постигнали резултати, дали им възможност да продължат образованието си, доколкото ДЗИ по БЕЛ в най-голяма степен има участие при кандидатстването за университет.

Хипотези

1. Добрите резултати на държавните образователни изпити са не само предпоставка за продължаване на образованието, но и за по-висока граматическа компетентност.

2. ДЗИ по БЕЛ способства за придържане към нагласата *осъзнаване на нормата в по-висока степен.*

3. ДЗИ по БЕЛ влияе позитивно върху езиковото поведение в посока на спазване на кодифицираните норми.

Тестът

Моля, попълнете празните места с подходящата форма на думата в скоби!

1. Леонардо да Винчи е човекът, от _____ (който) не един и двама _____(гений) са се вдъхновявали. Когато ние се _____ (ръководя) от позитивен модел, то _____ (успех) ни е неизбежен. Онези, които са _____ (успял) да победят съмнението, ще разкрият _____ (своя/техния) гений.

2. Уважаема госпожо, не сте ли_____(разбрал), че тази държава е част от ЕС (изпишете разгърнато наименованието) _____?

3. Намирате ли нещо неправилно в изречението: „Идвайки насам, ни заваля силен дъжд.”?

МОЛЯ, ОГРАДЕТЕ ВЕРНИЯ ОТГОВОР

Да

Не

Оценки за степента на спазване на писмените книжовни норми в е-комуникацията

Позиции в теста	Изследвана норма
Позиция 1 от теста	Правилото за употреба на винителните местоимения кого, когото, някого, никого.
Позиция 2 от теста	Правилото за употреба на бройната форма на съществителните имена от м.р.
Позиция 3 от теста	Правилото за писането на -м и -ме в мн. ч. на глаголите в сегашно време, 1 л., мн.ч.
Позиция 4 от теста	Правилото за писане на пълен и кратък член.
Позиция 5 от теста	Правилото за т.нар. променливо Я в мн.ч. на причастия.
Позиция 6 от теста	Правилото за употребата на възвратните притежателни местоимения.
Позиция 7 от теста	Правилото за употреба в учтиво говорене на аористните причастия, страдателните причастия и прилагателните.
Позиция 8 от теста	Правилото за писане на главни и малки букви в съставни собствени имена.
Позиция 9 от теста	Правилото за употребата на деепричастието.

Общи резултати от теста

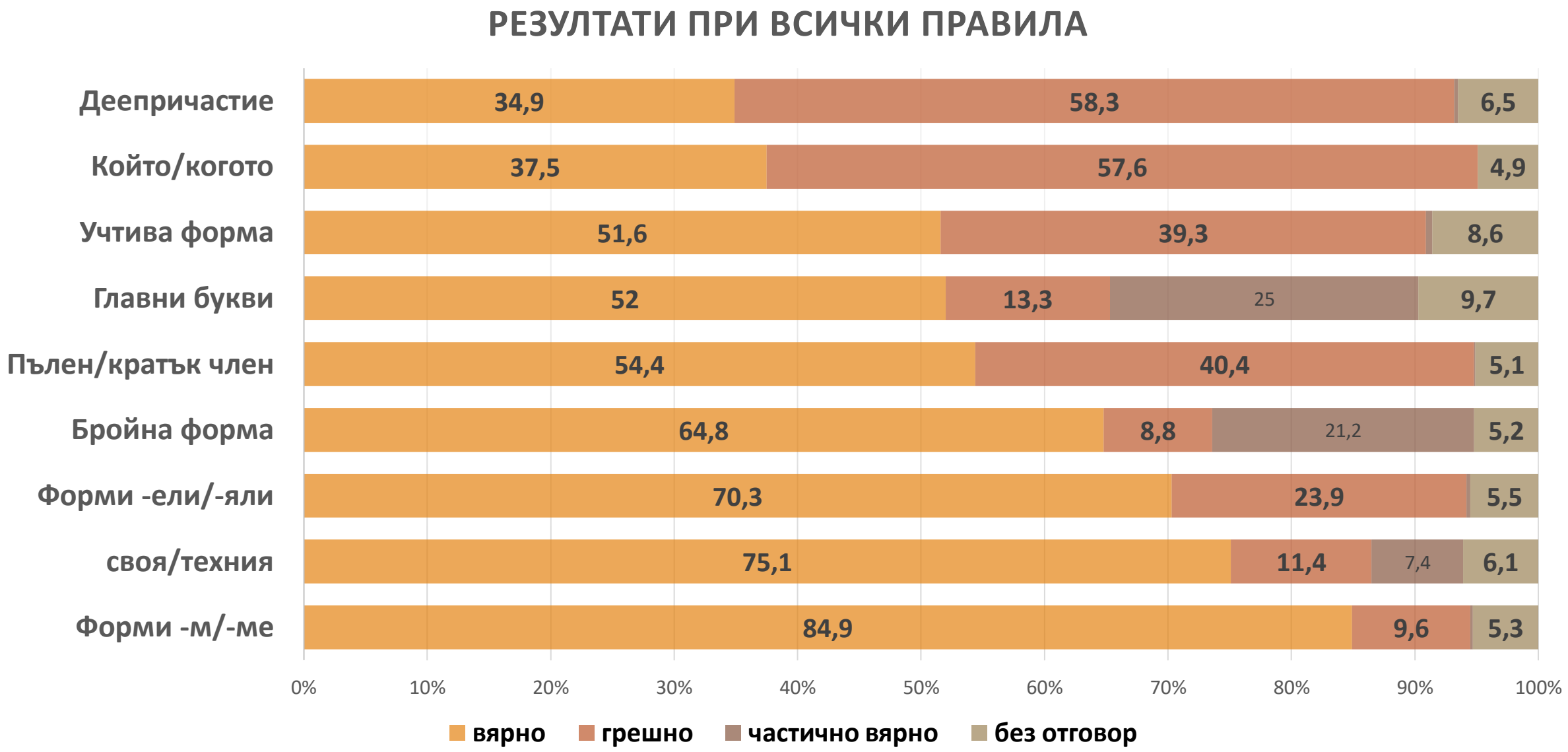

Оценка на резултатите

- **Силна група** – респонденти с 8 или 9 верни отговора от общо 9 проверявани норми, т.е. респонденти с поне 81% верни отговори.
- **Средна група** – респонденти с 6 или 7 верни отговора от максимално 9 правилни, дали верни отговори в диапазона 61% – 80%.
- **Слаба група** – респонденти с 5 или по-малко верни отговори – показали успеваемост над 60%.

Защо? Прилагането на 6-балната традиционна скала не е съпоставимо със системата от оценки на Държавните зрелостни изпити.

Изборът на *праг на успеваемост* на теста от 60% верни отговори следва добрите световни практики при тестване на умения.

Общи резултати – разпределение

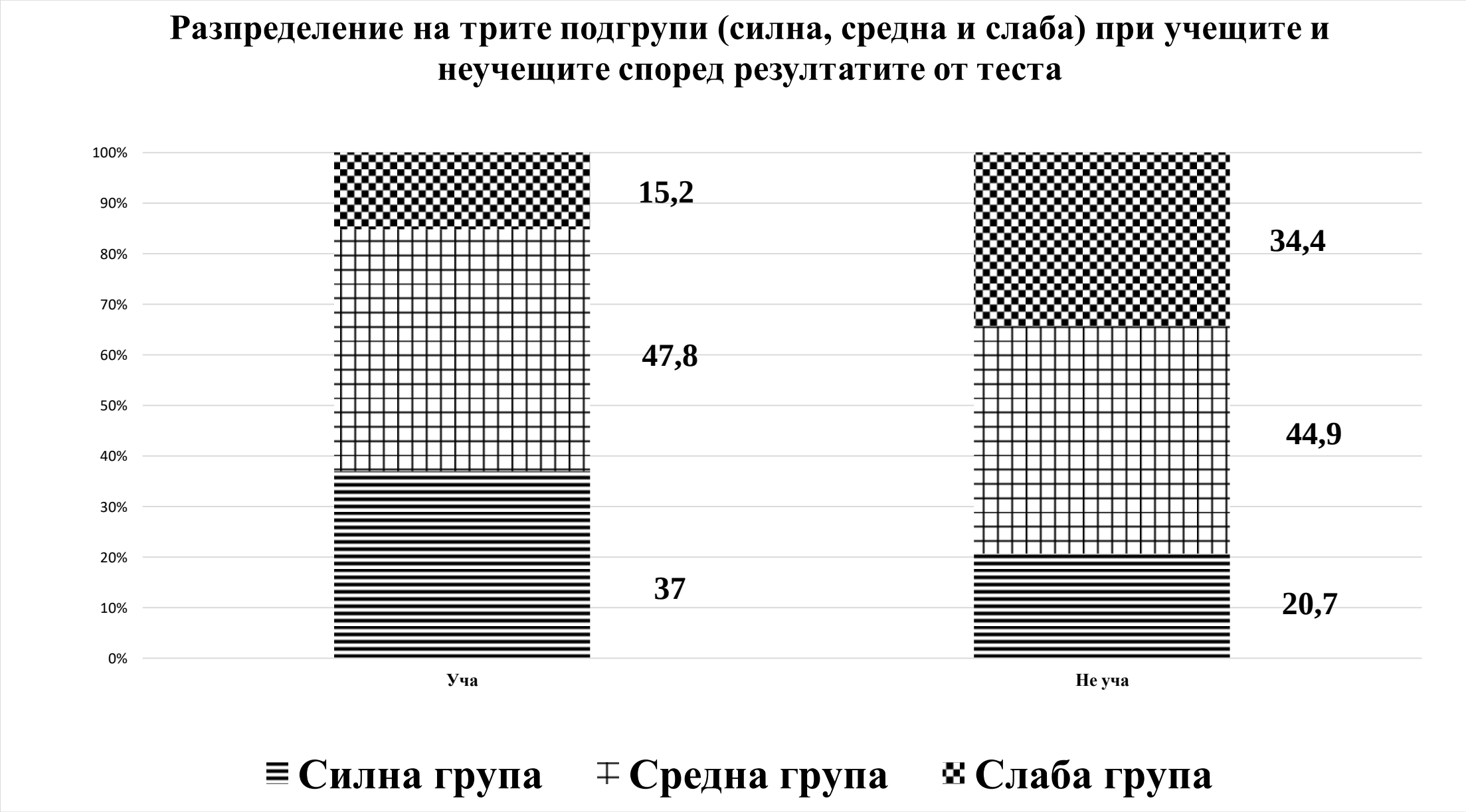

Резултати при кого-формите
В теста: *човекът, от (който)*

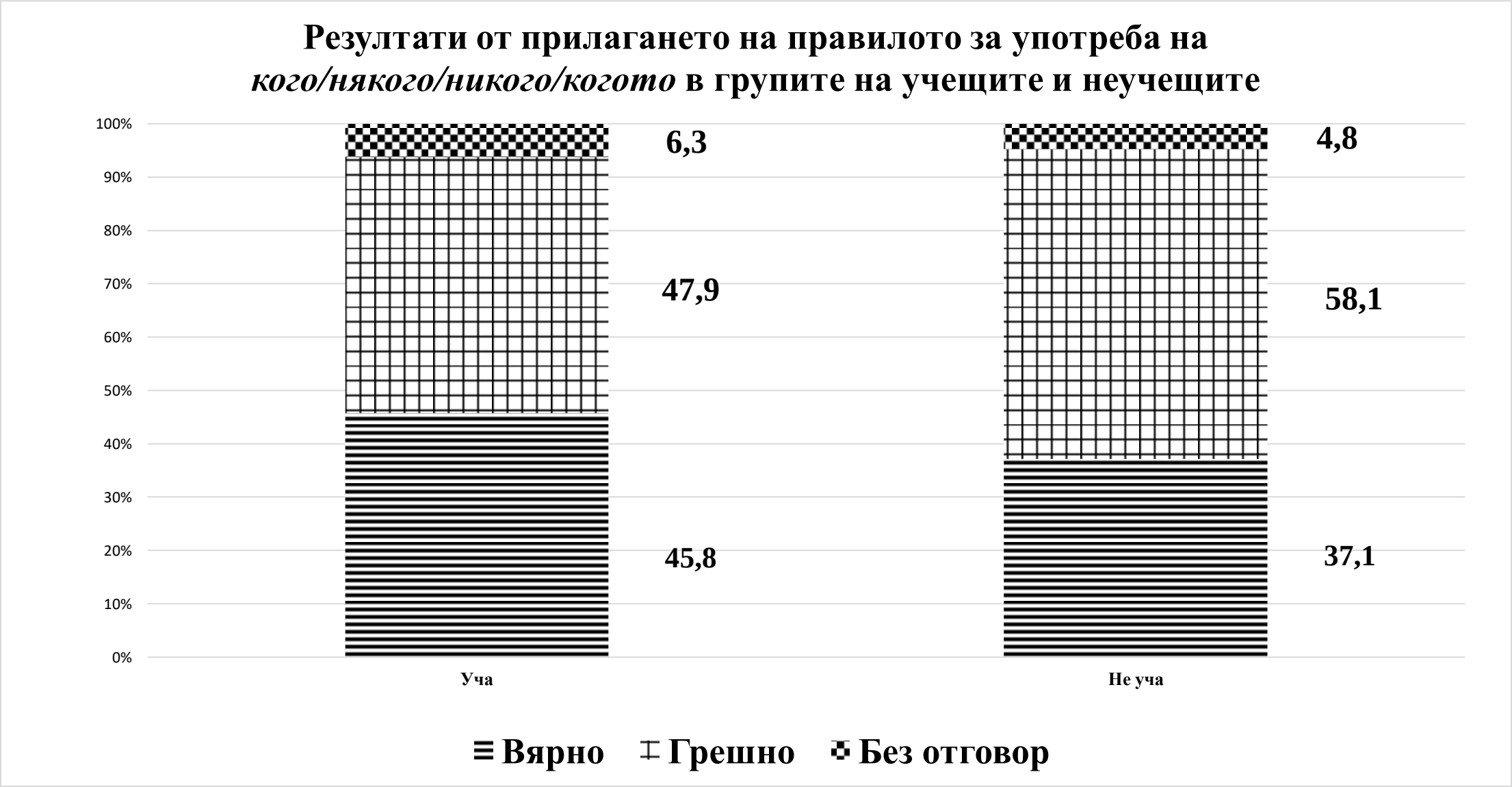

Владеене на правилото за употреба на кого- формите *от учещите и неучещите*

- позиция от теста: *човекът, от* _____ *(който)*

- Разколебаността в устната реч на коментираната граматична норма се отразява понастоящем значимо и в писмената реч.
- Проверява се в задача 36Б от ДЗИ по БЕЛ.

Бройна форма

Проверява се в задача 6 от ДЗИ по БЕЛ

Т. нар. *мекане*

- Резултати от прилагането на правилото за окончанията -м/-ме в сег.вр., 1 л., мн.ч. в групите на учещите и неучещите: *се___ (ръководя)*.
- Проверява се в задача 8 от ДЗИ по БЕЛ.

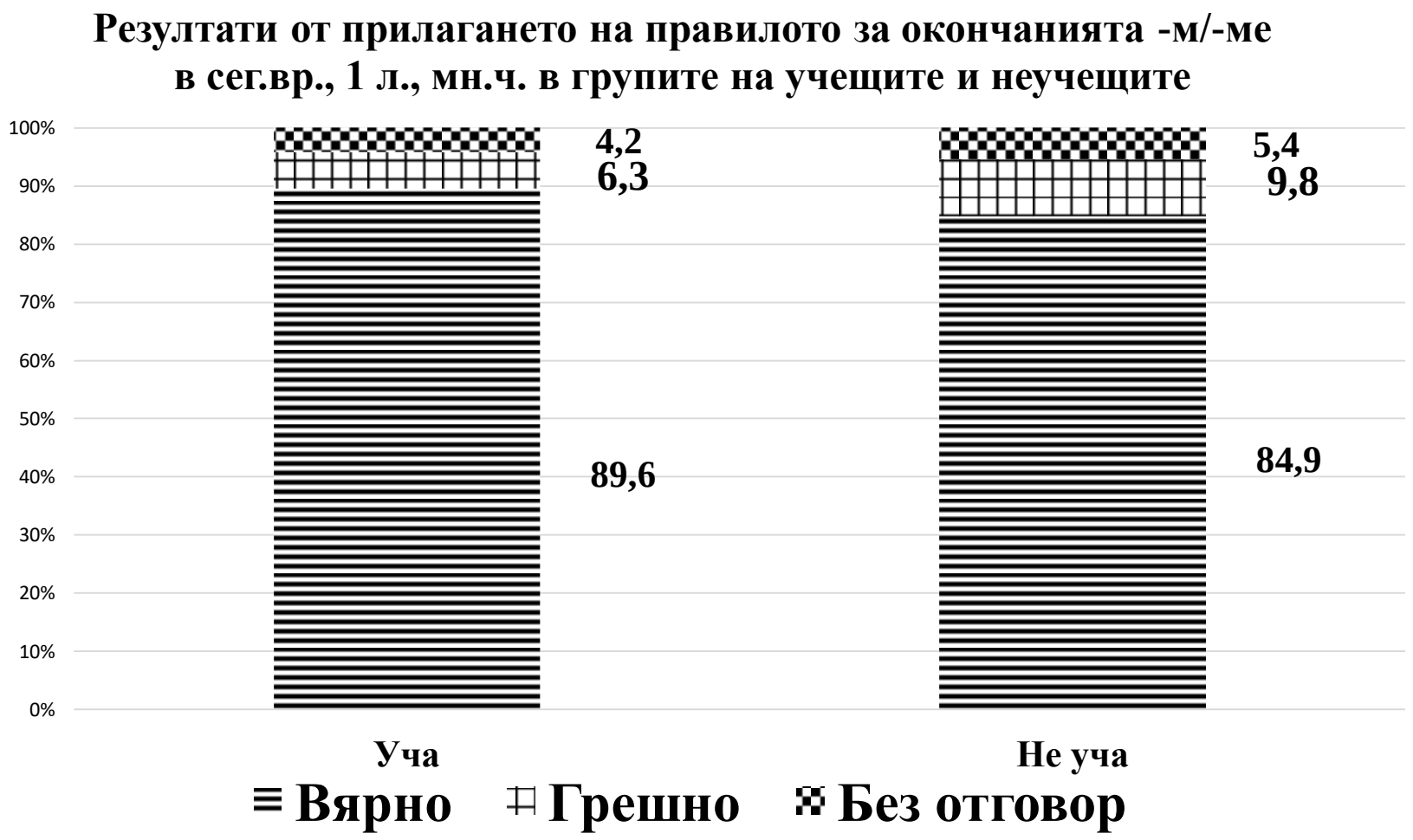

Резултати от прилагането на правилото за писане на пълен и кратък член: *то _____ (успех) ни е неизбежен .*

Проверява се в задача 7 от ДЗИ по БЕЛ.

Променливо Я: *които са _____ (успял)*
Проверява се в 1. задача на ДЗИ по БЕЛ.

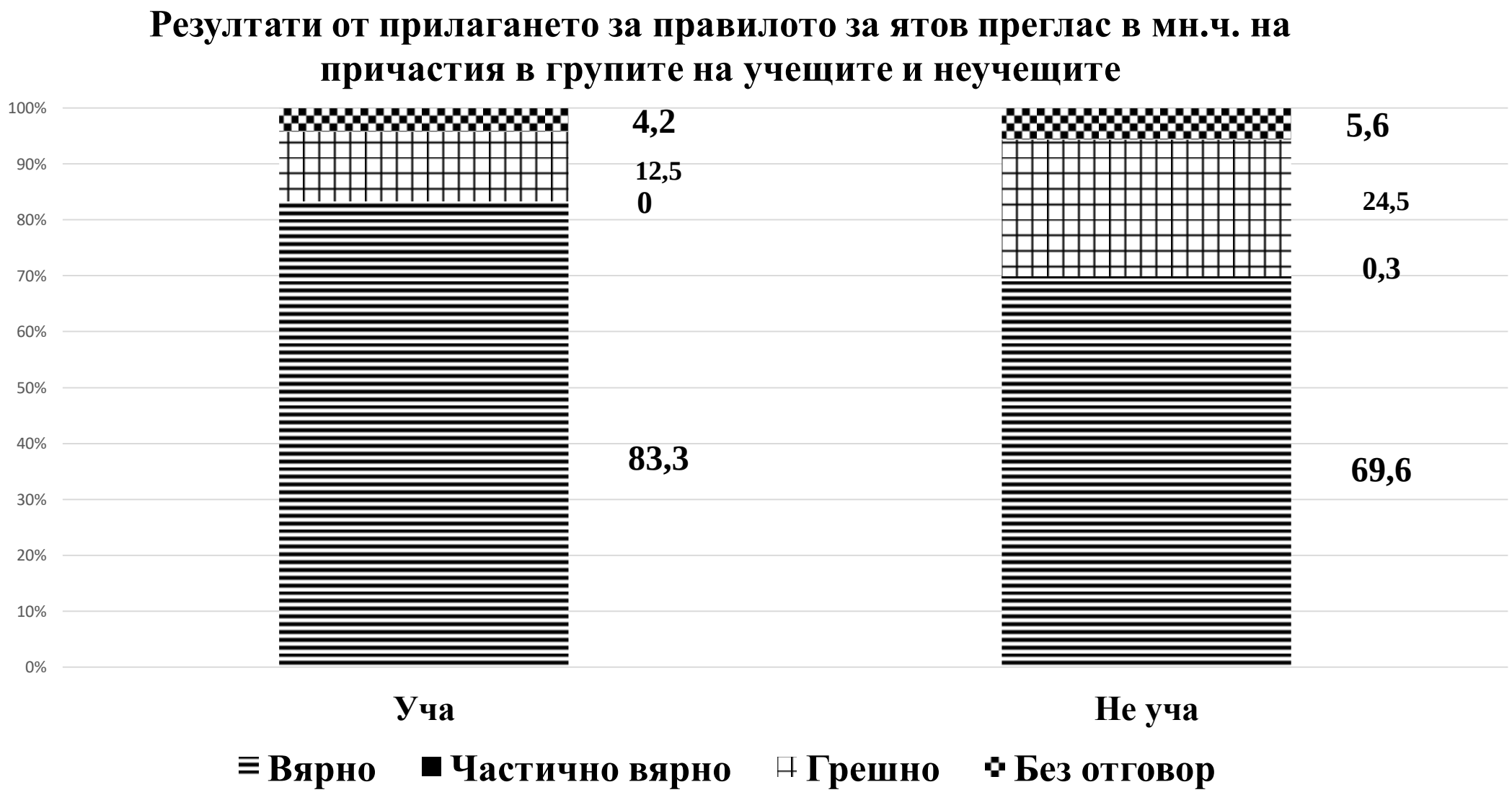

Възвратно притежателно местоимение: *ще разкрият* _____ *(своя/техния) гений*

Проверява се в задача 36Б от ДЗИ по БЕЛ.

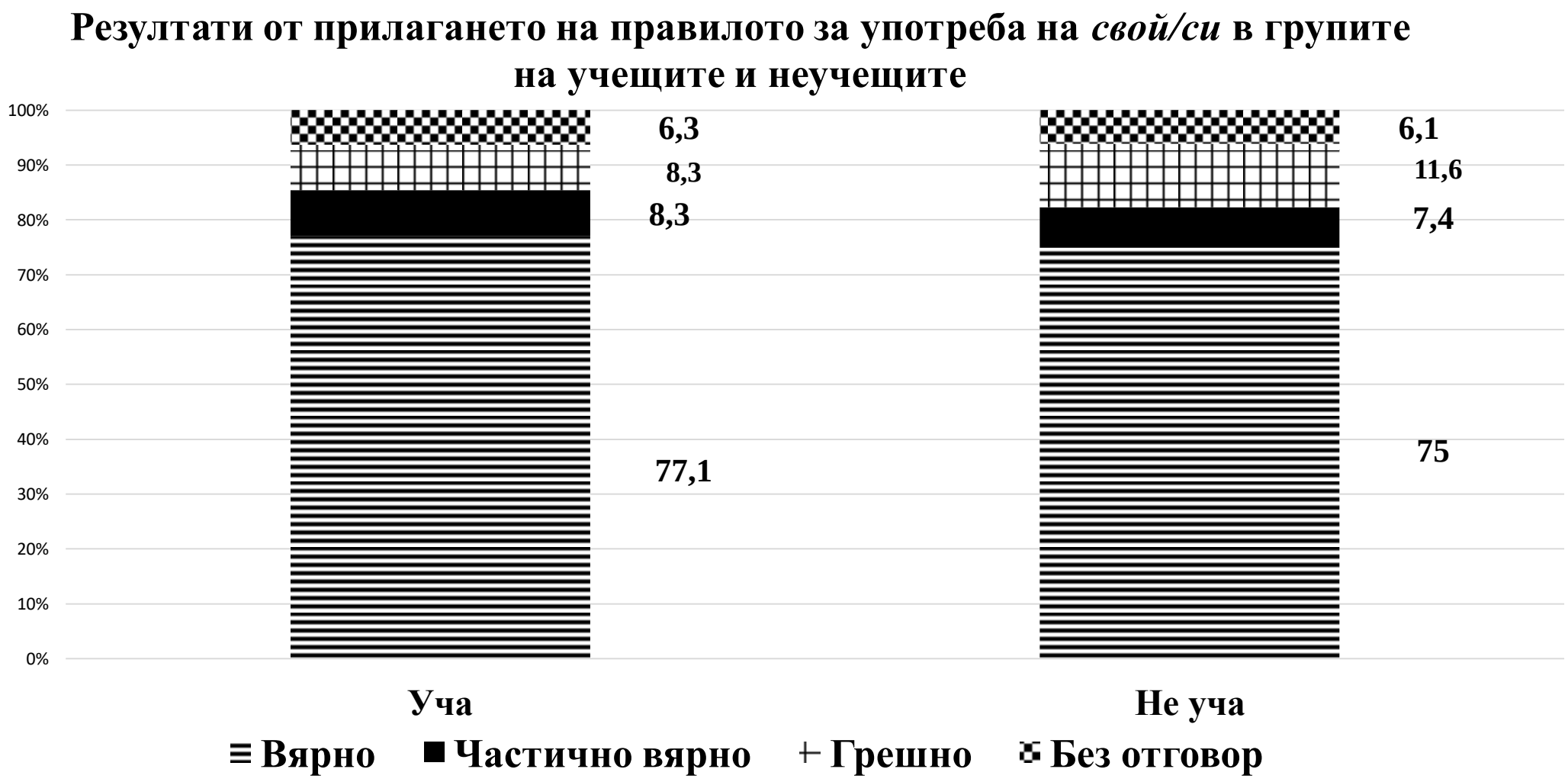

Съгласуване по число: (*Уважаема госпожо, не сте ли _____ (разбрал)*

Проверява се в задача 36В от ДЗИ по БЕЛ.

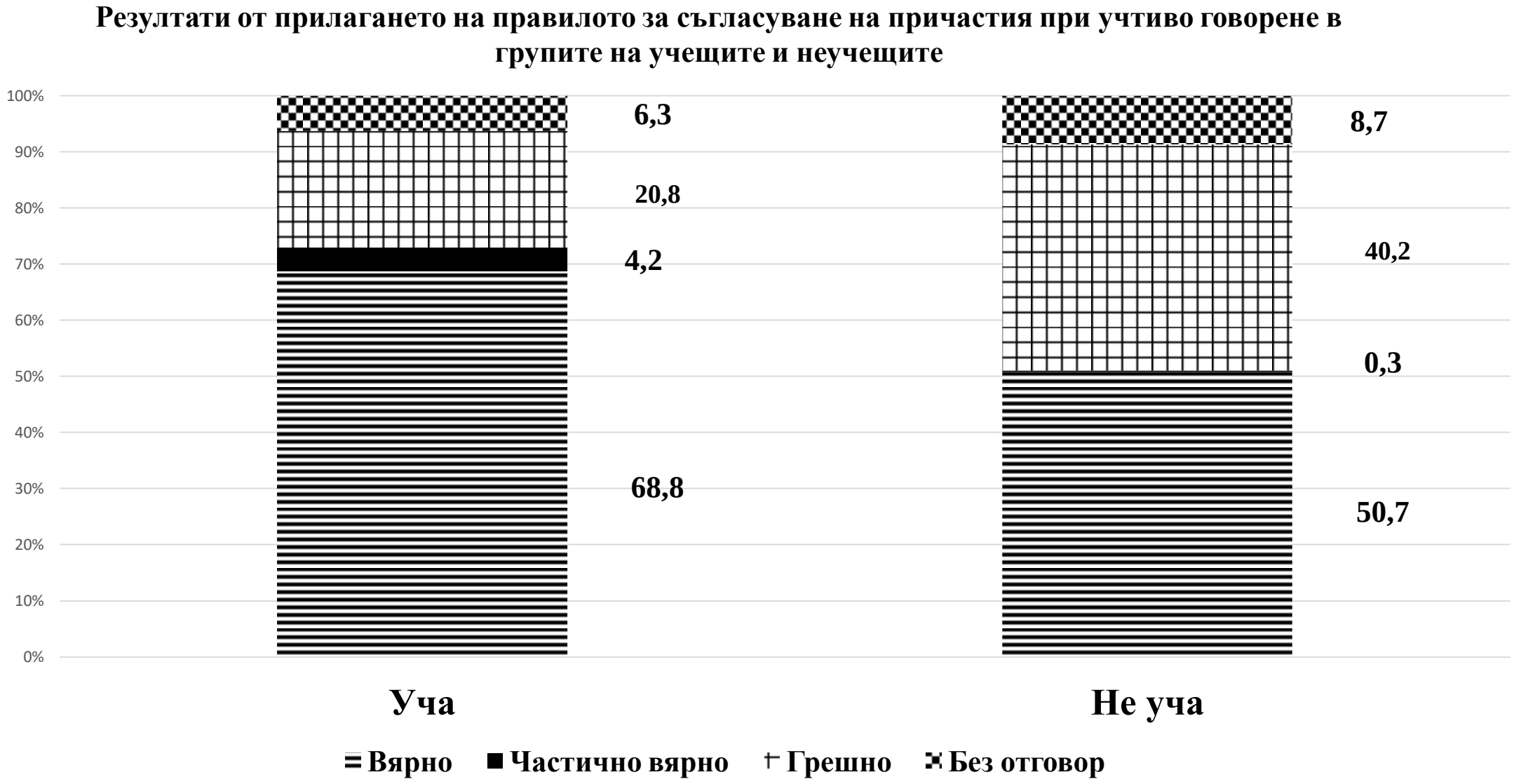

Главни букви в абревиатури: (… *тази държава е част от ЕС (изпишете разгърнато наименованието)*
Проверява се в задача 5 от ДЗИ по БЕЛ.

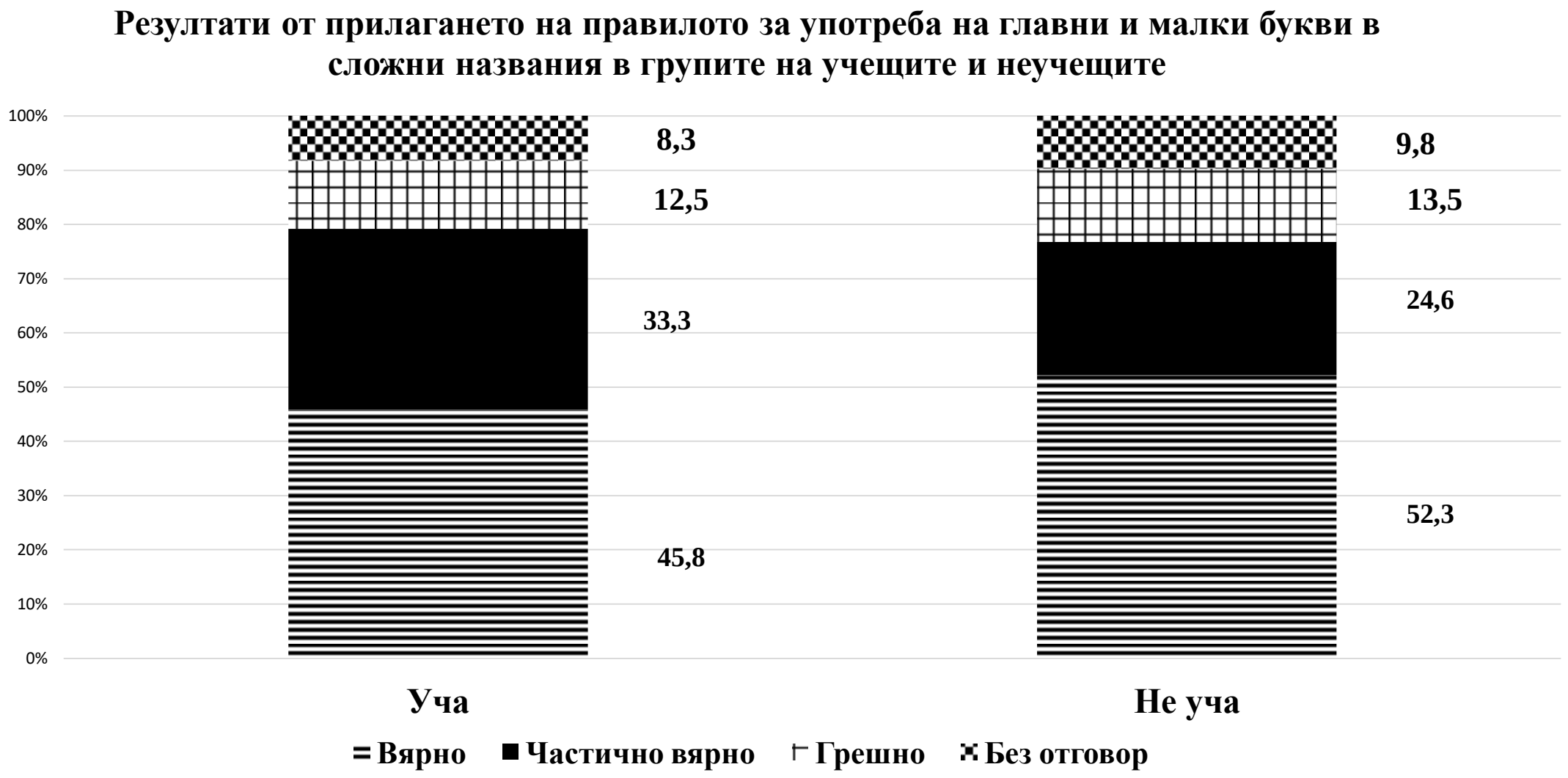

Употреба на деепричастието: „Идвайки насам, ни заваля силен дъжд.”

Проверява се в задача 8 от ДЗИ по БЕЛ.

БЛАГОДАРИМ ЗА ВНИМАНИЕТО!